

Sygn. akt I ACa 1082/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Kremer
Sędziowie:	SSA Maria Kus-Trybek <u>SSA Paweł Rygiel</u>
Protokolant:	st.sekr.sądowy Barbara Piaszczyk

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2012 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa U. R. (poprzednio P.), A. P. i E. P.

przeciwko Gminie Miejskiej K.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 27 czerwca 2012 r. sygn. akt I C 1638/10

1. **zmienia zaskarżony wyrok w punkcie III w ten sposób, że odstępuje od obciążenia powodów kosztami procesu;**
2. **w pozostałej części apelację oddala;**
3. **odstępuje od obciążenia powodów kosztami postępowania apelacyjnego;**
4. **przyznaje od Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Krakowie adwokatowi A. W. z Kancelarii Adwokackiej**

w K. przy ulicy (...) kwotę 6.642,00zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote), w tym 1.240 zł podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

sygn. akt I ACa 1082/12

UZASADNIENIE

Powodowie, U. P., A. P. i E. P., wnieśli o zasądzenie od Gminy Miejskiej K. kwot – odpowiednio – 2.000.000 zł, 1.500.000 zł oraz 500.000 zł, z ustawowymi odsetkami. Na uzasadnienie żądania wskazali, że domagają się zasądzenia

odszkodowania za ograniczenie możliwości dysponowania ich nieruchomością, a to uwagi na plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą (...) na mocy którego nieruchomość przeznaczona była pod realizację Trasy Zwierzynieckiej oraz decyzję o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu nr (...)z dnia 18 sierpnia 2002 r., na mocy której nieruchomość została objęta planowaną do realizacji inwestycją „Trasa P.

W toku procesu powodowie zmodyfikowali żądanie pozwu w ten sposób, że wnieśli o zasądzenie na rzecz powódki U. P. kwoty 420.070 zł, na rzecz powoda A. P. kwoty 336.056 zł oraz na rzecz E. P. 84.014 zł - z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy umorzył postępowanie co do kwot, o które powodowie ograniczyli żądanie pozwu, oddalił powództwo w pozostałej części oraz zasądził od każdego z powodów na rzecz strony pozwanej koszty procesu.

Sąd I instancji ustalił, że właścicielem nieruchomości składającej się z działki nr (...) są U. P. w 1/2 części i E. P. w 1/2 części. Upřednio współwłaścicielem nieruchomości był A. P., który umową z dnia 1 grudnia 2008 r. darował E. P. udział w 1/2 części w nieruchomości składającej się z działki nr (...).

Plan zagospodarowania przestrzennego nr (...)przewidywał przeznaczenie nieruchomości pod inwestycję drogową. Decyzją z dnia 14 sierpnia 2002 r. nr (...) działając na podstawie art. 39, art. 40 ust. 1, ust. 3 i art. 42 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym Prezydent Miasta K. ustalił warunki zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji Trasa P. – od ul. (...) do ul. (...) w K..

Sąd wskazał szczegółowe ustalenia obejmujące informacje, jakie uzyskiwali powodowie w związku z planowaną budową Trasy P.i ewentualnym wykupem od niech nieruchomości.

Wreszcie Sąd poczynił ustalenia dotyczące dotychczasowego sposobu korzystania z nieruchomości. Wskazał m.in., że A. P. prowadził na niej działalność gospodarczą – produkcję uszczerek. Decyzją z dnia 5 czerwca 1997 r. Urząd Miasta K. odmówił A. P. ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu działki uzasadniając to rozstrzygnięcie tym, że przebudowa dachu z płaskiego na spadzisty powoduje powiększenie kubatury budynku co jest sprzeczne z obowiązującymi ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego. A. P. wydzierżawił część gruntu pod prowadzenie stacji dystrybucji gazu (...). Decyzją z dnia 6 września 1996 r. nr (...) Urząd Miasta K. nakazał Przedsiębiorstwu Handlowo – Usługowemu (...) sp. z o.o. w K. rozbiórkę punktu dystrybucji gazu propan-butan i doprowadzenie terenu do stan poprzedniego w terminie do 30 października 1996 r. uzasadniając rozstrzygnięcie tym, że teren stanowi rezerwę pod budowę arterii komunikacyjnej. W 2004 r. przedsiębiorstwo prowadzone przez A. P. utraciło uzyskany w 1998 r. status zakładu pracy chronionej ponieważ nie mógł z braku miejsca zatrudnić większej liczby osób. Od 2000 r. dochody A. P. spadały. Do U. P. po ogłoszeniach zgłaszali się chętni kontrahenci na wynajęcie nieruchomości, ale rezygnowali po dowiedzeniu się, że nieruchomość jest przeznaczona pod budowę drogi.

Na koniec ustalił, że możliwy do uzyskania dochód z wynajęcia budynku w K. przy ul. (...) w okresie od 2002 r. do października 2011 r. wynosi 725.180 zł.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał zgłoszone żądanie za bezzasadne.

Sąd wskazał, że plan zagospodarowania przestrzennego nr (...)z którym powodowie wiążą dochodzone roszczenie, został uchwalony w okresie obowiązywania ustawy z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1989 r. Nr 17, poz. 99 z późn.zm). Ustawa ta nie przewidywała żadnej formy rekompensaty dla właściciela nieruchomości, który doznawał ograniczeń w wykonywaniu swojego prawa wskutek postanowień planu zagospodarowania przestrzennego. Natomiast prawo do takiej rekompensaty wprowadzono dopiero ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 z późn.zm.), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1995 r.. Z art. 36 ust. 1 tej ustawy wynikało, że jeżeli w związku z uchwaleniem miejscowego planu

zagospodarowania przestrzennego lub jego zmianą, korzystanie z nieruchomości lub jej części, w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem, stało się niemożliwe bądź istotnie ograniczone, właściciel lub użytkownik wieczysty nieruchomości może żądać od gminy m.in. odszkodowania za poniesioną rzeczywistą szkodę. Jednocześnie jednak art. 68 ust. 1 tej ustawy wykluczył możliwość zastosowania tego uregulowania do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy. Skoro zatem plan zagospodarowania przestrzennego, z którego wynikały ograniczenia powodów w wykonywaniu prawa własności, został uchwalony przed wejściem w życie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. to tym samym powodowie nie mogą – wobec treści art. 68 ust. 1 tej ustawy – domagać się skutecznie od strony pozwanej jakiegokolwiek odszkodowania za ograniczenia w wykonywaniu prawa własności w okresie obowiązywania planu zagospodarowania przestrzennego nr(...)Sąd podkreślił nadto, że nawet gdyby przyjąć, że wejście w życie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym otworzyło drogę powodom do dochodzenia roszczeń na podstawie art. 36 ust. 1 tej ustawy, to dochodzone w niniejszej sprawie roszczenie nie może podlegać uwzględnieniu - powodowie domagają się naprawienia szkody polegającej na utracie korzyści w sytuacji, gdy art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. przewiduje wyłącznie odszkodowanie za szkodę rzeczywistą.

Sąd odniósł się także do argumentacji powodów odwołujących się do poglądu wyrażonego w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, że stan prawny ukształtowany wyżej opisanymi przepisami stanowił naruszenie art. 1 protokołu I Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175). Ewentualna sprzeczność uregulowań zawartych w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym z wyżej powołanym przepisem Konwencji nie może bowiem stanowić podstawy do zasądzenia odszkodowania od strony pozwanej – to nie pozwana gmina ponosi odpowiedzialność za wadliwy stan prawny.

Dalej Sąd wskazał, że ograniczenia powodów w korzystaniu z nieruchomości odpadły z dniem 1 stycznia 2004 r. albowiem plan zagospodarowania przestrzennego nr (...)utracił moc z dniem 31 grudnia 2003 r. Po tej dacie żadne, dalsze ograniczenia nie istniały. W szczególności nie były związane z wydaniem decyzji z dnia 14 sierpnia 2002 r. nr (...) ustalającej warunki zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji Trasa P. Decyzja ta - zgodnie z art. 46 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym - nie rodzi bowiem praw do terenu ani nie narusza prawa własności i uprawnień osób trzecich. Zgodnie z ust. 1 tego przepisu dla tego samego terenu decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu można wydać więcej niż jednemu wnioskodawcy. Decyzja ta nie stoi na przeszkodzie wystąpieniu przez powodów o wydanie innej treści decyzji umożliwiającej powodom zagospodarowanie nieruchomości zgodnie z ich planami. Zarazem decyzja z dnia 14 sierpnia 2002 r. nie spowodowała, że korzystanie z nieruchomości powodów lub jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe bądź istotnie ograniczone - co wyklucza możliwość dochodzenia przez powodów odszkodowania w oparciu o art. 36 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W ocenie Sądu nie zachodzą także podstawy do zasądzenia odszkodowania z uwagi na przebieg toczących się pomiędzy powodami a stroną pozwaną negocjacji w przedmiocie wykupu nieruchomości. Dopóki bowiem nie doszło do zawarcia między stronami jakiegokolwiek umowy, nie sposób oceniać zachowań strony pozwanej w kategoriach niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania mogącego stanowić podstawę do dochodzenia odszkodowania przewidzianego w art. 471 kc.

Od powyższego orzeczenia apelację wnieśli powodowie zarzucając naruszenie przepisu art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji z dnia 20 marca 1952 r. o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez jego niezastosowanie. Zarzucili także naruszenie przepisu postępowania tj. art. 102 kpc poprzez jego niezastosowanie i art. 98 kpc poprzez jego zastosowanie.

Apelujący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie o nieobciążanie powodów kosztami postępowania apelacyjnego.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje,

Apelacja powodów nie może odnieść zamierzonego skutku.

Ustalenia faktyczne dokonane w pierwszej instancji są prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Zostały dokonane w oparciu o wszystkie przeprowadzone dowody, których ocena mieści się w granicach art. 233 § 1 kpc. Ustalenia te nie są między stronami sporne, w szczególności nie są kwestionowane przez apelujących powodów.

W tym stanie rzeczy w pełni należy podzielić dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę prawną. W szczególności na aprobatę zasługuje pogląd prawny obejmujący wykładnię przepisów ustaw z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym, z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym oraz z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W konsekwencji zasadna jest konkluzja, że powodom nie przysługuje roszczenie o odszkodowanie z uwagi na ograniczenia związane z planem zagospodarowania przestrzennego nr (...), jak też, że z wydaniem decyzji z dnia 14 sierpnia 2002 r. nie łączą się żadne ograniczenia z korzystaniem z nieruchomości powodów.

Wreszcie trafny jest pogląd Sądu o braku podstaw do zasądzenia odszkodowania ze względu na negocjacje stron co do wykupu nieruchomości powodów, a to z uwagi na brak podstaw do żądania dokonania takiego wykupu.

Ponad argumentację wskazaną przez Sąd I instancji podkreślić należy, że bezzasadność zgłoszonego roszczenia wynikała już z samych twierdzeń pozwu. Kształtując dochodzone roszczenia, jak też w toku postępowania, powodowie nie wskazali bowiem żadnych okoliczności faktycznych uzasadniających wysokość szkody, jaką mieliby ponieść. Do czasu sporządzenia opinii przez biegłego nie było wiadomo, z jakim przejawem szkody powodowie łączą wskazane w pozwie kwoty. Tym samym brak było podstaw do uznania, że powodowie wykazali istnienie podstawowej przesłanki określonej art. 361 kc.

Po sporządzeniu opinii przez biegłego, szacującego możliwy do uzyskania czynsz dzierżawny za sporną nieruchomość, powodowie ograniczyli żądanie pozwu do kwot wynikających z tej opinii. Tym samym można domniemywać, że szkodę wiążą z utraconymi korzyściami, co – jak trafnie wskazuje Sąd Okręgowy – wyklucza zasądzenie świadczenia z tytułu tej postaci szkody, a to z uwagi na treść art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Chybione są wszelkie zarzuty apelujących odwołujące się do art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji z dnia 20 marca 1952 r. o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Przede wszystkim podkreślenia wymaga, że aktualnie powodowie nie są dotknięci jakimikolwiek ograniczeniami w korzystaniu z własnej nieruchomości. O ile natomiast takie ograniczenia istniały w przeszłości, a obowiązujące poprzednio przepisy prawne nie przewidywały odpowiedniej ochrony powodów, to za taki stan rzeczy nie ponosi odpowiedzialność strona pozwana, lecz podmiot odpowiedzialny za kształt uregulowań prawnych. Tym samym strona pozwana, z uwagi na tak zakreśloną podstawę dochodzonego roszczenia, nie jest legitymowana biernie.

Nadto wskazać należy, że nie kwestionując zasadności oceny wyrażonej w orzecznictwie ETPC, zauważenia wymaga, iż w sprawie nie wykazano, by aktualnie powodowie dotknięci byli ograniczeniami w korzystaniu z nieruchomości, a tym samym, że zachodzi stan pozostawienia spornej nieruchomości „w zamrożeniu” tj., że niemożliwe jest podejmowanie na niej prywatnych inwestycji.

Za uzasadniony Sąd Apelacyjny uznał zarzut naruszenia art. 102 kpc poprzez jego niezastosowanie. Wskazać bowiem należy, że strona pozwana nadal planuje, w niejasnej do przewidzenia przyszłości, inwestycję obejmującą nieruchomość powodów, z uwagi na co prowadziła z powodami negocjacje i wskazywała na możliwość wykupu nieruchomości. Jakkolwiek nie zachodzą prawne podstawy do zobowiązania gminy do wykupu nieruchomości, jak też aktualnie powodowie nie są ograniczeni w korzystaniu z nieruchomości, to nie można im zarzucić, że wytaczając powództwo kierowali się postawą roszczeniową. W szczególności jeżeli zważyć, że powództwo wytoczyli samodzielnie, a zachodziły w sprawie podstawy do ustanowienia dla nich pełnomocnika z urzędu. Dodatkowo wskazać należy, że

z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż w rzeczywistości poprzednio dotknięci byli ograniczeniami w korzystaniu z nieruchomości, z którymi – z uwagi na treść wówczas obowiązujących przepisów – nie związane było roszczenie odszkodowawcze. To powoduje, iż z uwagi na charakter zgłoszonego roszczenia oraz specyfikę stwierdzonego stanu faktycznego, zachodzi szczególny przypadek uzasadniający odstąpienie od obciążenia powodów kosztami procesu.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 kpc, orzekł jak w sentencji. Z wyżej wskazanych przyczyn Sąd odstąpił od obciążenia powodów kosztami postępowania apelacyjnego.

O kosztach wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu Sąd orzekł na podstawie § 19 w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust.1 pkt 2 oraz w zw. z § 2 ust.3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm).